

Høringssvar fra GS1 Norway

vedrørende forslag om endring av forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk

Innledning

GS1 er en not-for-profit og nøytral medlemseid forening med lokale medlemsorganisasjoner i 115 land. GS1 Norway er del av den globale GS1-organisasjonen, men eid og styrt av våre drøye 7.000 medlemmer i Norge, hvor BAE næringen utgjør en vesentlig andel.

GS1 har gjennom handling vist seg som en pålitelig og nøytral partner som er brukerdrevet og inviterer til samarbeid på bransje og sektornivå. GS1-systemet er derfor i utstrakt bruk i mange bransjer og sektorer, hos offentlige myndigheter, og andre not-for-profit selskaper.

GS1 har sitt opphav fra dagligvaresektoren og norsk dagligvarebransje har i over 40 år brukt våre standarder for å effektivisere verdikjeden samt sikre full sporbarhet av produkter, f.eks. ved en eventuell tilbaketrekning.

GS1 Norway satte søkelyset på BAE næringen for syv til åtte år siden og har siden 2015 prioritert BAE næringen med dedikerte ressurser for å bidra til digital transformasjon av næringen. Det er med dette bakteppet GS1 Norway ønsker å gi svar på høringsnotatet vedr. ombruk av byggevarer.

Hva er GS1 (www.gs1.org)

GS1 har i snart 45 år tilført effektivitet og innsyn i verdikjeder gjennom å utvikle og implementere åpne globale standarder for identifisering og utveksling av informasjon. Vi er bransje-drevet og har lang erfaring med at aktiv medvirkning fra våre medlemmer skaper gode standarder som fungerer for alle formål de er tiltenkt. Medlemmene representerer nær sagt alle bransjer som inneholder en fysisk vareflyt og GS1 er kjent over hele verden for strekkoden som vi ser på alle produkter som skannes i butikkene.

GS1-strekkoden og tilhørende teknologi skaper et felles fundament som gjør det mulig for parter i forsyningskjeden å identifisere, registrere og dele viktig informasjon om produkter, tjenester, lokasjoner og eiendeler. GS1-systemet baserer seg på utstedelse av unike GS1 Foretaksprefiks og identifikatorer som kan brukes over hele verden. Identifikatorene kan være representert i strekkoder for å muliggjøre elektronisk lesing der det er nødvendig i forretningsprosesser. Identifikatorene blir også brukt i elektronisk utveksling av handelsinformasjon (EDI), utveksling av masterdata, og til hendelses-rapportering. GS1-systemet er designet for å unngå begrensningene som kan oppstå ved å bruke bedrifts-, organisasjons- eller sektorspesifikke identifikasjonssystemer, og for å gjøre samhandling og handel mer effektivt og sporbart. Samtidig skal GS1 organisasjonen være lydhør ovenfor myndigheter og medlemmer, i vårt arbeid med utvikling og forvaltning av våre standarder. Se <https://www.gs1.org/standards>.

Hvem er GS1 Norway (www.gs1.no)

GS1 Norway (tidligere EAN Norge) var en av 12 grunnleggere av EAN (The European Article Numbering Association), som senere ble GS1 da vi fusjonerte med tilsvarende amerikanske standardiseringsorganisasjon UCC. Vi har vært leverandør av åpne standarder i over 40 år, først innen dagligvarer, og senere til alle andre sektorer med en komponent av fysisk vareflyt. GS1-standardene har de siste årene i større grad blitt tatt i bruk i BAE sektoren, helsesektoren,

markeds plasser, industri og transport både nasjonalt og internasjonalt. Våre standarder har bidratt til at verdikjeden for dagligvarer i Norge er betraktet som en av de mest effektive og transparente verdikjeder i verden. Standardene kan brukes av alle, uansett bransje og sektor. Standardene støttes lokalt gjennom gratis support til medlemmene og gjennom tilgjengelige kurs og veiledere, bl.a. for BAE næringen

Styret i GS1 Norway består av representanter fra Byggevareprodusentene, Virke, Norsk Olje og Gass, Sykehusinnkjøp, ASKO Norge, Coop Norge Handel, Dagligvareleverandørenes forening (DLF), Orkla og netthandelsaktørene Miinto.no og Oslo Digital AS. (<https://www.gs1.no/om-oss/hvem-er-vi/styre>)

I vårt hørings svar vil vi kort beskrive noen av våre standarder og hvordan disse er brukt. Vi vil også gi noen korte referanser på hvordan relevante GS1-standarder er brukt innen helse- og dagligvaresektoren, med fokus på sporbarhet. Til slutt vil vi gi noen innspill på konkrete punkter i høringsnotatet som vi mener er viktig for implementeringen i Norge.

GS1 Norway sin rolle i norsk bygg, anleggs og eiendomsnæring

Vi har et utstrakt samarbeid med sektoren generelt og handelsleddet spesielt, hvor våre standarder er utstrakt brukt. Alle handelsvarer som selges over disk i byggevarehus er merket med vår standard GTIN (Global Trade Item Number) på lik linje med produkter i dagligvarebransjen. Dette sikrer unik identifisering av produktene og bidrar bl.a. til at rett dokumentasjon tilfaller riktig produkt.

Mange av produktene og løsningene som brukes i byggverk er imidlertid laget spesielt for et prosjekt eller produsert med tanke på bruk i ett spesielt byggverk. Disse produktene og løsningene har tradisjonelt ikke vært merket med GS1 standarder.

Statsbygg, Sykehusbygg, Bane Nor, Helse Sør Øst og Construction City ønsket å gjøre noe med dette for å kunne sikre bedre sporbarhet på dokumentasjon av produkter og løsninger opp mot BIM modell og FDV systemer. GS1 har derfor sammen med aktører i bransjen utarbeidet «Veileder GTIN for byggenæringen» på oppdrag fra nevnte aktører. Den dekker per i dag betongelementer, fersk betong, dører og vinduer, men det er imidlertid ingenting i veien for at den kan utvides til å omfatte alle typer «made to order» produkter.

For tiden vurderer vi i samarbeid med bransjen, behovet for å oppdatere en generell veileder for bruk av GS1 standarder i BAE næringen. Denne vil i så fall omfatte mer eller mindre alle produktkategorier i bransjen.

GS1 rolle i bygg, anleggs og eiendomsnæring globalt

Det er mange initiativer innen digitalisering (effektivisering av prosesser og tilpasning til nye regler og krav) i BAE sektoren globalt. GS1 sin rolle er å sørge for at samhandlingen mellom aktører i verdikjeden, og på tvers av verdikjeder, går så sømløst som overhodet mulig. Vi samarbeider tett med andre GS1 land, både globalt og i Europa spesielt. En av grunnene til det, er at de store utfordringene knyttet til digitalisering og bærekraft ikke kan løses alene. Globalisert handel krever globale løsninger. GS1 Norway har en sterk posisjon i dette globale arbeidet og løsninger vi har utviklet og implementert i BAE næringen i Norge har fått global kjennskap og distribusjon i GS1 systemet.

I Sverige har sektoren bestemt seg for å bruke GS1 standarder for å sikre sporbarhet på produkter som inngår i byggverk.

Sporbarhet og GS1

GS1 systemet brukes som nevnt av flere sektorer nettopp for å sikre kontroll og skape sporbarhet i verdikjeder.

I dagligvarebransjen handler dette først og fremst om muligheten for å kunne gjøre en effektiv og strukturert tilbaketrekning av matvarer med feil eller mangler, som for eksempel uønskede kjemikalier i tilsetningsstoffer til kjøttprodukter. Ved å ha sporbarhet som inkluderer hele verdikjeden, fra tilvirkning av innsatsfaktorer til og med salgssted for varen, kan man spore den eksakte varen ved hjelp av GS1 standarder og dermed vite hvilke utsalgssteder som har den i hyllene. Vi som forbrukere gis også mulighet til å sjekke produkter i vårt kjøleskap og lokalisere eventuelle produkter som er kalt tilbake av produsent. Dette systemet gir oss som forbrukere tillit til dagligvarebransjen, fordi bransjen har kontroll på prosessen.

I helsesektoren er GS1 standardene godt forankret på flere områder. Dette omfatter både forretningsmessige prosesser som anskaffelser, lagerkontroll og distribusjon, men også flere kliniske prosesser hvor pasientsikkerhet er avgjørende. GS1 standarden GTIN er en grunnleggende forutsetning for drift av [eResept-løsningen](#) i Norge, og bruk av GTIN standarden sikrer bl.a. at pasienten får korrekt medisin i riktig styrke og forpakning.

Direktoratet for e-helse har startet en prosess for å normere GS1-standardene i Norge og per i dag er veiledningen «*Anbefaling om bruk av GS1 standarder for identifikasjon og sporbarhet*» publisert av direktoratet for e-helse.

GS1 standardene har en dominerende rolle i helsesektoren når det gjelder unik identifisering av produkter. Det understrekes av følgende to EU-forordninger:

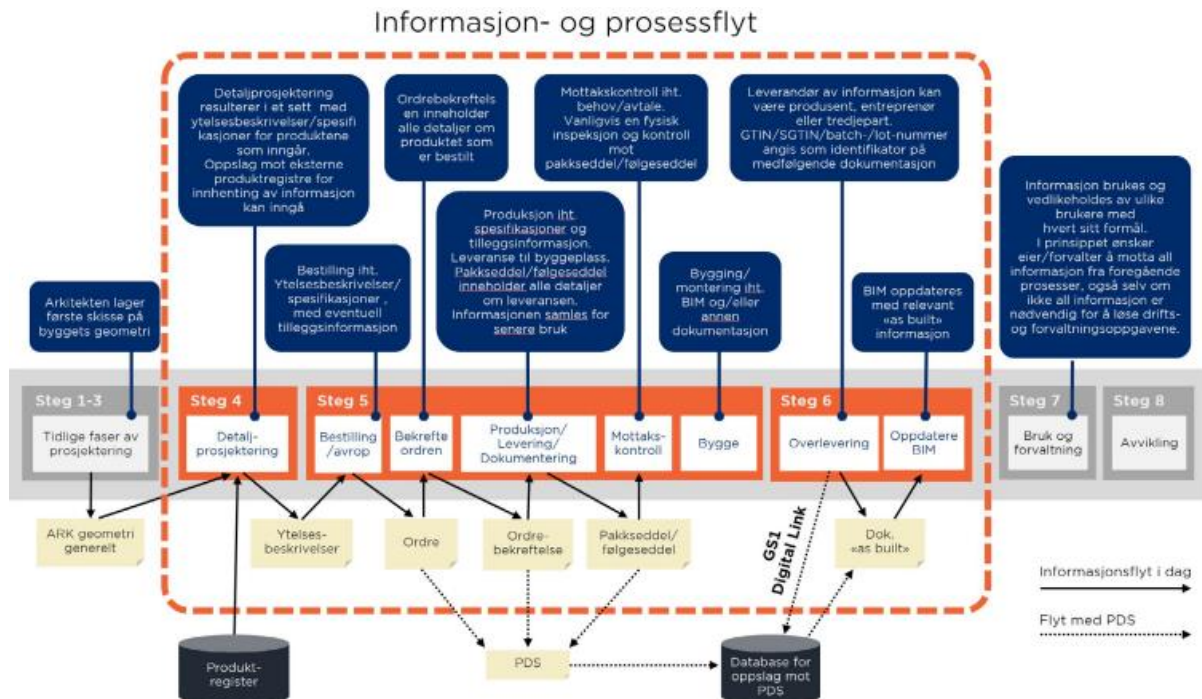
- [EU 2011/62 Forfalskningsdirektivet](#) (FMD), med forordning EU 2016/161 skal sikre ektheten av medisiner. Kravet er at alle enheter av medisin til bruk på mennesker skal være kodet med en 2-dimensjonal strekkode med følgende informasjon: Produktnummer, randomisert serienummer, utløpsnummer, batch/lot-nummer.

Følgende standarder brukes: GTIN og sGTIN (serialisert GTIN)

- [EU Forordning 2017/745 om medisinsk utstyr \(MDR\)](#). [GS1 er en av fire utvalgte utstedere av UDI](#), som er en identifikasjonsnøkkel for alt medisinsk utstyr og skal sikre ektheten av disse.

Følgende standarder brukes: GTIN og sGTIN

Bygg, anleggs og eiendomssektoren er selvfølgelig annerledes, selv om det er likhetstrekk med den fysiske vareflyten som skissert under. Den største forskjellen er levetiden på produktene og løsningene. Hvis man har ambisjoner om ombruk av flere byggevarer tilsier, det at kravet til identifisering, sporbarhet og opprinnelse kan bli like viktig som i andre sektorer.

GS1 rolle for ombruk av byggevarer

GS1 Norway støtter prinsippet om å redusere ressursforbruket i BAE næringen både gjennom avfallsminimering, materialgjenvinning og ombruk. Samtidig ser vi behovet for at dette skjer på en bærekraftig, kontrollert og mest mulig rettferdig måte. Vi antar det vil være enkelte produktkategorier som er mer hensiktsmessig og miljøpositive å ombruke. Samtidig antar vi at enkelte produkter vil være mer kritiske å ha kontroll over ombruken av, slik som f.eks. produkter benyttet til bærende konstruksjon.

Vedrørende DiBK sine to forslag til endringer av dagens regelverk,

- 1) unntak fra virkeområdet i kapittel III for ombrukte byggevarer og..
- 2) fortsatt krav til dokumentasjon ved omsetning av ikke CE-merkede ombrukte byggevarer, men ikke så omfattende krav som i dag

stiller vi oss nøytrale til hvilket av forslagene som er mest hensiktsmessig både ift. formålet til endringen og bransjens forutsetninger.

En stor utfordring for ombruk i dag er at man enten ikke har relevant dokumentasjon eller at man ikke med sikkerhet klarer å koble dokumentasjonen til riktig produkt i eksisterende byggverk. Dette vil gjelde uavhengig av hvilke endringer av regelverket man faller ned på. DiBK peker på viktige utfordringer knyttet til ombruk av byggevarer på en balansert måte. Vi tror imidlertid man må se på flere ting samtidig, hvis man ønsker økt ombruk av byggevarer.

Forslag om endringer av forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk

Vi mener det må stilles krav til sporbarhet på **nye byggevarer som omsettes**. I det ligger at man bruker åpne globale standarder for identifikasjon og merking som gir mulighet for å entydig identifisere produkter og løsninger. Dette gir grunnlag for full sporbarhet.

Ved å sikre full sporbarhet fjerner man usikkerhet, og knytter produktet/løsningen til dokumentasjon når produktene i byggverket eventuelt skal ombrukes. Dette kan også forenkle kontrollen med byggverk.

GS1 systemet kan også forenkle arbeidet med å knytte dokumentasjon til **brukte byggevarer** som skal ombrukes, men som mangler dokumentasjon i dag. I noen tilfeller vil det fortsatt være fornuftig å gjenvinne produkter fordi de har mangler eller på annen måte ikke egner seg for ombruk. GS1 systemet åpner for at man kan spore et produkt som blir innsatsfaktor i et nytt produkt. For eksempel en gjenbrukt gipsplate som blir til en ny gipsplate.

I tillegg vil systemet gi mulighet for å tilføre ny informasjon til et produkt uten å miste den opprinnelige identifikatoren og knytningen til produsent. Dette kan være viktig hvis man ombruker et produkt, men ønsker sporbarhet og opprinnelse til produktet samtidig som man indikerer at produktet er ombrukt.

Uavhengig av hvilket forslag bransjen ender opp med, mener vi det vil være nødvendig med ett nasjonalt register over produkter som ombrukes. Spesielt ser vi behov når det gjelder kritiske produkter som f.eks. bærende konstruksjon. Eksempler på informasjon om et produkt som blir demontert for ombruk og som bør legges i et nasjonalt register, kan være:

- tidligere eier av produktet,
- alder på produktet
- hvor- og hvordan produktet har vært benyttet,
- omgivelser som kan ha påvirket produktet,
- tekniske og fysiske data som er tilgjengelig om produktet
- m.m.

Etter demontering av et brukt produkt, kan videre behandling omfatte aktiviteter som transport /forflytting, lagerhold, service/vedlikehold samt testing, før videre omsetning, transport og montering. Her vil det også være informasjon som må komme inn i et nasjonalt register, slik at full sporbarhet og kontroll på kritiske produkter i ombruk, ivaretas.

På bakgrunn av gjeldende dokumentasjonskrav for nye produkter, mener vi det må være enkelt å registrere nødvendig informasjon om nye byggevarer i et nasjonalt register. Dette kan f.eks. håndteres via integrasjon mellom produsentenes systemer og det nasjonale registeret.

Vi tar ikke stilling til hvem som bør være ansvarlig for et nasjonalt register over (kritiske) ombruksprodukter, men bemerker at det i dag eksisterer flere bransjealternativer allerede. Vi tar heller ikke stilling til hva slags informasjonsbredde et slikt register bør ha, men har vist noen eksempler i dette dokumentet. Det er allerede i dag aktører som ser på nye samarbeidsformer og forretningsmodeller innenfor ombruk av byggevarer, les. konstruksjonsstål. Det antas at disse aktørene allerede har gjort vurderinger og definert prosesser for riktig og effektiv håndtering av ombruksprodukter og vi antar disse raskt vil kunne tilpasse seg et nasjonalt register.

Vi tror ombruk av byggevarer generelt, men spesielt for de kategorier som krever store ressurser å produsere, vil være avgjørende for at BAE næringen skal nå sine mål om redusert klimautslipp. På den bakgrunn støtter GS1 Norway nødvendig endringer av dagens regelverk til dokumentasjon, forutsatt at krav til produktegenskaper og -kvalitet, overholdes under god kontroll.

Navn

Knut Mathisen
Forretningsutvikler BAE

GS1 Norway

Navn

Geir Paulsen
Administrerende direktør

GS1 Norway